

อภิธานศัพท์ในกลุ่มประชากรแรงงานข้ามชาติ

คำศัพท์	ความหมาย
Migrant worker	แรงงานย้ายถิ่น/ แรงงานข้ามชาติ หมายถึง บุคคลธรรมดา ซึ่งได้ย้ายถิ่นฐานทั้งภายในประเทศหรือระหว่างประเทศ เป็นการเคลื่อนไหวของประชากรจากหลายสาเหตุ เช่นการอพยพ การทำงาน เป็นต้น
Refugee	ผู้ลี้ภัย หมายถึง บุคคลที่จำเป็นต้องทิ้งประเทศบ้านเกิดของตนเอง เนื่องจากความหวาดกลัวการถูกประหัตประหาร หรือได้รับการคุกคามต่อชีวิต และได้รับการรับรองจากข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยจากสหประชาชาติ (UNHCR)
Ethnic group	กลุ่มชาติพันธุ์ หมายถึง กลุ่มคนที่มีอัตลักษณ์ทางประวัติศาสตร์ร่วมกัน ทำให้สมาชิกในกลุ่มมีวัฒนธรรม ประเพณี บรรทัดฐาน ภาษา และความเชื่อในแนวเดียวกัน อัตลักษณ์เหล่านี้ถูกถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น
Country of origin/ Source country	ประเทศต้นทาง หมายถึง ประเทศที่เป็นถิ่นที่อยู่ของบุคคลก่อนการอพยพไปยังประเทศที่สอง/ประเทศที่สาม
Destination Country	ประเทศปลายทาง หมายถึง ประเทศที่บุคคลตัดสินใจที่จะไปอาศัย หรือลงหลักปักฐาน
Transit Country	ประเทศทางผ่าน หมายถึง ประเทศที่บุคคลใช้เป็นทางผ่านระหว่างการเดินทางจากประเทศต้นทางไปยังประเทศปลายทาง
Legal status	สถานะทางกฎหมาย ซึ่งทุกคนบนราชอาณาจักรไทยต้องได้รับการคุ้มครองภายใต้กฎหมายเท่านั้น อย่างไรก็ตามไม่มีการเลือกปฏิบัติทางด้านเชื้อชาติ สัญชาติ สถานะทางเศรษฐกิจ และเพศสภาพ
Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women – CEDAW	อนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ
CLMV	กลุ่มประเทศเพื่อนบ้านของไทย ได้แก่ กัมพูชา ลาว พม่า และเวียดนาม
Civil society organization	องค์กรภาคประชาสังคม หมายถึง องค์กรเอกชนที่ไม่แสวงหาผลกำไร ซึ่งมีทั้งที่มีสถานะทางกฎหมาย

	หรือไม่มีสถานะทางกฎหมาย โดยมีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาและช่วยเหลือสังคม ต่อสู้เพื่อความเป็นธรรมหรือเรียกร้องสิทธิในด้านต่างๆ
Greater Mekong Sub-region	โครงการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง
Human immunodeficiency virus – HIV	เชื้อเอชไอวี หมายถึง เชื้อไวรัสชนิดหนึ่งที่ทำให้เกิดภาวะภูมิคุ้มกันบกพร่องในมนุษย์
Illegal, unreported and unregulated fishing (IUU fishing)	การทำประมงที่ผิดกฎหมาย การประมงที่ขาดการรายงาน และการประมงที่ขาดการควบคุม หมายถึง การทำการประมงในเขตทะเลอาณาเขตที่ขัดต่อเงื่อนไขของการทำการประมงในเขตอำนาจรัฐ หรือการทำการประมงในทะเลหลวงที่ขัดกับมาตรการที่เห็นชอบร่วมกันของรัฐต่างๆ ในองค์การจัดการทรัพยากรประมงระดับภูมิภาค
Nationality verification	การพิสูจน์สัญชาติ หมายถึง หนึ่งในขั้นตอนของกระบวนการขึ้นทะเบียนของแรงงานข้ามชาติที่เข้าเมืองมาอย่างผิดกฎหมาย และได้รับการผ่อนผันให้ขึ้นทะเบียนตามมติของคณะรัฐมนตรี
Documented migrant/ Regular migrant	แรงงานที่จดทะเบียน หมายถึง แรงงานที่มีการจดทะเบียน มีเอกสารถูกต้องตามกฎหมาย
Undocumented migrant/ Irregular migrant	แรงงานที่ไม่ได้จดทะเบียน หมายถึง แรงงานที่เข้าเมืองมาอย่างผิดกฎหมาย และยังคงไม่มีเอกสารที่ถูกต้องตามกฎหมาย
MOU	บันทึกความเข้าใจ หมายถึง เป็นหนังสือซึ่งฝ่ายหนึ่งแสดงความสมัครใจจะปฏิบัติอย่างหนึ่งอย่างใด และตามเงื่อนไขที่ปรากฏในหนังสือนั้นกับอีกฝ่ายหนึ่ง
Forced labor	แรงงานบังคับ หรือ แรงงานที่จำต้องทำงาน หมายถึง งานหรือบริการที่บังคับให้คนทำเพื่อเป็นการลงโทษโดยไม่ได้เกิดจากความสมัครใจ บุคคลอาจถูกบังคับใช้แรงงานด้วยการขู่การใช้ความรุนแรงทางกาย หรือการทารุณทางเพศ บางครั้งเหยื่ออาจถูกกักขังและบางครั้งเป็นแรงงานขัดหนี้ ตามร่างพรก. แก้ไข เพิ่มเติม พรบ. บังคับและปราบปรามการค้ามนุษย์ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2561
Fishery	อาชีพประมง

Seafood processing worker	อาชีพต่อเนื่องประมงทะเล
Sex worker/ Service worker	อาชีพพนักงานบริการ
Construction worker	อาชีพก่อสร้าง
Factory worker	อาชีพโรงงาน
Human trafficking	การค้ามนุษย์ หมายถึง การจัดหา การขนส่ง การส่งต่อ การจัดให้อยู่อาศัย หรือการรับไว้ซึ่งบุคคลด้วยวิธีการขู่เข็ญ หรือด้วยการใช้กำลัง หรือด้วยการบีบบังคับในรูปแบบอื่นใด และมีการให้ หรือรับเงิน หรือแสวงหาผลประโยชน์ ทั้งนี้การคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ต้องเป็นไปตาม พรบ. ป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2557
Labor rights	สิทธิแรงงาน หมายถึง สิทธิของผู้ใช้แรงงานในความสัมพันธ์ระหว่างลูกจ้างกับนายจ้าง ทั้งสิทธิทางกฎหมายและสิทธิมนุษยชน เช่น อัตราค่าจ้าง จำนวนชั่วโมงการทำงาน สภาพแวดล้อมและความปลอดภัยในที่ทำงาน เป็นต้น ทั้งนี้สิทธิทางกฎหมายรวมถึงสิทธิที่แรงงานต้องได้รับภายใต้ พรบ.คุ้มครองแรงงาน (ฉบับที่7) พ.ศ. 2562 และพรบ. อาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ. 2554
Labor relations	แรงงานสัมพันธ์ หมายถึง ความเกี่ยวข้อง หรือการปฏิบัติต่อกันระหว่างนายจ้าง องค์กรนายจ้าง กับลูกจ้าง องค์กรลูกจ้าง ตั้งแต่เริ่มเข้าทำงาน จนออกจากงาน เช่น การทำสัญญาจ้างแรงงาน การมอบหมายงาน การควบคุมการทำงาน การทดลองงาน การปฏิบัติตามกฎหมายคุ้มครองแรงงานการจ่ายค่าจ้างการอบรมพัฒนา การจัดสวัสดิการแรงงาน ความปลอดภัยในการทำงาน การเลื่อนขั้นเงินเดือน การลงทะเบียนพิจารณาความดีความชอบ การโยกย้าย การยื่นข้อเรียกร้อง การเจรจาข้อเรียกร้อง การนัดหยุดงาน การปิดงาน การทำข้อตกลงเกี่ยวกับสภาพการจ้าง การเลิกจ้าง เป็นต้น ทั้งนี้ต้องเป็นไปตาม (ร่าง) พรบ. แรงงานสัมพันธ์ ฉบับที่ 6 พ.ศ. 2560
Welfare committee in workplace	คณะกรรมการสวัสดิการในสถานประกอบกิจการ ตาม มาตรา 96 แห่งพรบ. คุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 เป็นองค์ประกอบของลูกจ้างซึ่งได้รับการเลือกตั้งในสถานประกอบกิจการ เพื่อเป็นตัวแทนของลูกจ้างร่วม

	<p>ปรึกษาหารือกับนายจ้างเพื่อจัดสวัสดิการให้แก่ลูกจ้าง โดยในทุกสถานประกอบการที่มีลูกจ้างตั้งแต่ 50 คนขึ้นไปจะต้องมีคณะกรรมการสวัสดิการในสถานประกอบการ ซึ่งแรงงานข้ามชาติสามารถอยู่ในคณะกรรมการได้ แต่ไม่เกิน 5 คน</p>
Trafficking in Persons Report (TIP report)	<p>รายงานประจำปีที่กระทรวงการต่างประเทศสหรัฐฯ จะต้องจัดทำตามกฎหมายคุ้มครองเหยื่อการค้ามนุษย์ (Trafficking Victims Protection Act - TVPA) ค.ศ. 2000 โดยประเมินสถานการณ์และการดำเนินการต่อต้านการค้ามนุษย์ของรัฐบาลประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก รวมทั้งสิ้น 188 ประเทศ</p>
Child labor	<p>แรงงานเด็ก หมายถึง แรงงานเด็กคือการใช้เด็กทำงานในลักษณะที่ยอมรับไม่ได้ เพราะเป็นงานที่เป็นอันตรายต่อเด็กหรือเอาเปรียบเด็กจนเกินไป แรงงานเด็กมีสามประเภท ได้แก่ แรงงานที่ทำโดยเด็กที่มีอายุน้อยกว่า 15 ปีบริบูรณ์ งานอันตรายที่มีผลเสียต่อร่างกาย จิตใจ หรือศีลธรรมของเด็ก และแรงงานเด็กรูปแบบที่เลวร้ายทุกลักษณะ</p>
Worst form of child labor	<p>แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้าย กล่าวคือ ตามอนุสัญญาฉบับที่ 182 ว่าด้วยการห้ามและการดำเนินการโดยทันทีเพื่อขจัดรูปแบบที่เลวร้ายที่สุดของการใช้แรงงานเด็ก พ.ศ. 2542 กำหนดแรงงานเด็กรูปแบบที่เลวร้ายที่สุด อันได้แก่ การใช้แรงงานเยี่ยงทาส การค้ามนุษย์ แรงงานชดหนี้และแรงงานบังคับ การบังคับเกณฑ์แรงงานเพื่อการสงคราม การค้าประเวณี การผลิตสื่อลามก และกิจกรรมต่างๆ ที่ผิดกฎหมาย</p>
Social Security Scheme	<p>ประกันสังคม หมายถึง การสร้างหลักประกันในการดำรงชีวิตในกลุ่มของสมาชิกที่มีรายได้ และจ่ายเงินสมทบเข้ากองทุนประกันสังคมเพื่อรับผิตชอบเฉลี่ยความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากการเจ็บป่วย คลอดบุตรทุพพลภาพ ตาย สงเคราะห์ ชราภาพ และการว่างงาน เพื่อให้ได้รับการรักษาพยาบาล และมีการทดแทนรายได้อย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ การคุ้มครองและสิทธิประโยชน์ที่จะได้รับต้องอยู่ภายใต้ พรบ. ประกันสังคม พ.ศ. 2558</p>

Migrant health insurance scheme	ประกันสุขภาพแรงงานข้ามชาติ หมายถึง กองทุนหลักประกันสุขภาพของแรงงานข้ามชาติ ซึ่งบริหารโดยกระทรวงสาธารณสุข และขายให้แก่แรงงานโดยโรงพยาบาล ซึ่งจะขายให้แก่แรงงานที่ประกอบอาชีพที่ไม่ได้อยู่ในระบบประกันสังคม
Field officer migrant	เจ้าหน้าที่ภาคสนามข้ามชาติ หมายถึง เจ้าหน้าที่ประจำของมูลนิธิรักษ์ไทยซึ่งเป็นแรงงานข้ามชาติ ซึ่งช่วยให้เข้าถึงกลุ่มประชากรได้มากขึ้น เนื่องจากไม่มีอุปสรรคด้านภาษา ทำให้สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น
Volunteer	อาสาสมัคร หมายถึง แรงงานข้ามชาติของชุมชนที่อยู่ในพื้นที่ความดูแลของรักษ์ไทย และสมัครใจอาสาเป็นผู้ช่วยคอยประสานงานระหว่างชุมชนกับรักษ์ไทย
Leader	แกนนำ หมายถึง บุคคลที่เป็นผู้นำในชุมชน เป็นตัวแทนของเพื่อนพี่น้องแรงงาน สามารถเป็นกระบอกเสียงในการเรียกร้องสิทธิ รวมทั้งสามารถให้ความช่วยเหลือแก่สมาชิกในชุมชนได้
Multidisciplinary team (MDT)	การทำงานเป็นทีมแบบสหสาขาวิชาชีพ เพื่อแก้ปัญหาต่างๆ ที่มีความซับซ้อนและต้องใช้ผู้เชี่ยวชาญจากหลายสาขา วิชาชีพมาร่วมกันแก้ปัญหา เช่น ปัญหาการคัดค้านุญช์ ปัญหาผู้ติดเชื้อเอชไอวีในกลุ่มเปราะบาง ปัญหาแรงงานเด็ก ปัญหาการคุกคามทางเพศ เป็นต้น
HIV/TB outreach session	กิจกรรมอบรมกลุ่มย่อย หมายถึง การอบรมให้ความรู้เรื่องเอชไอวี หรือวัณโรคแก่ชุมชนเพื่อให้เกิดความตระหนักถึงพฤติกรรมเสี่ยงและวิธีการป้องกันโรค รวมทั้งมีการแจกอุปกรณ์ป้องกันให้แก่ผู้เข้าร่วม
Port-in/ Port-out – PIPO	ศูนย์ควบคุมการแจ้งเรือเข้าออก ทำหน้าที่ตรวจเรือประมงที่แจ้งเข้า-ออก ทั้งการตรวจสอบเอกสารหลักฐานและการตรวจที่ทำเรือ รวมทั้งการตรวจเรือประมงในกลุ่มเฝ้าระวัง การทำการประมงผิดกฎหมาย ซึ่งประกอบด้วยหลายหน่วยงาน ทั้งกองทัพเรือ ศูนย์ประสานการปฏิบัติในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล (ศรชล.) กรมประมง กรมเจ้าท่า ตำรวจน้ำ กรมการจัดหางาน กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน

Personal protective equipment	อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล หมายถึง อุปกรณ์ที่สวมใส่ปกคลุมส่วนใดส่วนหนึ่งของร่างกาย เพื่อป้องกันอันตรายที่อาจเกิดขึ้นเนื่องจากสภาพและสิ่งแวดล้อมในขณะปฏิบัติงาน
Sexually transmitted infection – STI	โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์
Tuberculosis – TB	วัณโรค
Malaria	มาลาเรีย
Stigma & Discrimination	การตีตราและการเลือกปฏิบัติ ซึ่งการตีตราหมายถึง กระบวนการทางสังคมที่ลดคุณค่าของบุคคล หรือกลุ่มบุคคล และการเลือกปฏิบัติหมายถึง การปฏิบัติที่ไม่เท่าเทียมหรือไม่เป็นธรรมต่อปัจเจกบุคคลหรือกลุ่มบุคคล
Occupational Safety and Health (OSH)	อาชีวอนามัยและความปลอดภัยในการทำงาน หมายถึง การส่งเสริมให้เกิดให้เกิดสภาพแวดล้อมการทำงานที่ปลอดภัยและมีอนามัยทั้งยังให้การป้องกันต่อเพื่อนร่วมงาน , สมาชิกในครอบครัว, ผู้ว่าจ้าง, ลูกค้า และอื่น ๆ อีกมากที่อาจได้รับผลกระทบจากสภาพแวดล้อมในสถานที่ทำงาน ซึ่งเป็นไปตามพรบ. อาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ. 2554
Reproductive Health	อนามัยการเจริญพันธุ์ ความหมายของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ให้ไว้ว่า "ภาวะความแข็งแรงสมบูรณ์ของร่างกายและจิตใจ ที่เป็นผลสัมฤทธิ์อันเกิดจากกระบวนการและหน้าที่ของการเจริญพันธุ์ที่สมบูรณ์ทั้งชายและหญิงทุกช่วงอายุของชีวิต ซึ่งทำให้เขาเหล่านั้นมีชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข" นอกจากนี้ อนามัยการเจริญพันธุ์ยังครอบคลุมถึงสิทธิของชายและหญิงทุกช่วงอายุในการตัดสินใจ สิทธิที่จะได้รับการเรียนรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับอนามัยการเจริญพันธุ์ ตลอดจนสามารถที่เข้าถึงบริการด้านนี้
Migrant children learning center (MCLC)	ศูนย์การเรียนรู้และพัฒนาทักษะชีวิตลูกแรงงานข้ามชาติ จัดตั้งโดยมูลนิธิรักไทย โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ลูกแรงงานข้ามชาติเข้าถึงศักยภาพที่สูงขึ้นในด้านร่างกาย พัฒนาการทางสมอง การสร้างโอกาสทางด้านอาชีพ และรวมถึงการเข้าสังคม และเพื่อป้องกันการใช้แรงงานเด็ก

Tripartite-plus	การประชุมไตรภาคีบวก หมายถึง การประชุมที่ประกอบด้วยตัวแทนจากภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และตัวแทนแรงงาน
Department of Disease Control	กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข มีพันธกิจในการวิจัยพัฒนา และถ่ายทอดองค์ความรู้เทคโนโลยีการป้องกันควบคุมโรคที่ได้ มาตรฐาน และสามารถประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและประชาชน ตลอดจนหน่วยงานระดับนานาชาติ ซึ่งมีหน่วยงานสำคัญที่เกี่ยวกับการทำงานของมูลนิธิรณรงค์ฯ ได้แก่ สำนักเอดส์ วัณโรค และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์, สำนักวัณโรค และสำนักโรคติดต่ออุบัติใหม่
Department of Labor Protection and Welfare	กองสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กระทรวงแรงงาน มีพันธกิจในการกำหนดและพัฒนามาตรฐานแรงงานให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล กำกับดูแลการคุ้มครองแรงงานให้เป็นไปตามกฎหมาย ส่งเสริมและพัฒนาการคุ้มครองแรงงาน ความปลอดภัย อาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงาน แรงงานสัมพันธ์ สวัสดิการแรงงาน และมาตรฐานแรงงานไทย ซึ่งมีหน่วยงานสำคัญที่เกี่ยวกับการทำงานของมูลนิธิรณรงค์ฯ ได้แก่ กองคุ้มครองแรงงาน, สำนักแรงงานสัมพันธ์ และกองความปลอดภัยแรงงาน
Department of Employment	กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน มีภารกิจเกี่ยวกับการส่งเสริมการมีงานทำ คุ้มครองคนหางาน เป็นศูนย์กลางข้อมูลตลาดแรงงาน รวมทั้งพัฒนาและส่งเสริมระบบการบริหารจัดการส่งเสริมการมีงานทำ เพื่อให้ประชากรมีงานทำที่เหมาะสมกับความรู้ความสามารถ และความถนัด ไม่ถูกหลอกลวง ตลอดจนได้รับสิทธิประโยชน์ที่เหมาะสมและเป็นธรรม ซึ่งมีหน่วยงานสำคัญที่เกี่ยวกับการทำงานของมูลนิธิรณรงค์ฯ ได้แก่ สำนักบริหารจัดการแรงงานต่างด้าว
Department of Health	กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ทำหน้าที่ในการสังเคราะห์ใช้ความรู้และดูภาพรวม เพื่อกำหนดนโยบายและออกแบบระบบส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม

	<p>โดยการประสานงาน สร้างความร่วมมือและกำกับดูแล เพื่อให้เกิดความรับผิดชอบต่อการดำเนินงานซึ่งมีหน่วยงานสำคัญที่เกี่ยวกับการทำงานของมูลนิธิรักไทย ได้แก่ สำนักอนามัยเจริญพันธุ์</p>
Division of Health Economics and Health Security	<p>กองเศรษฐกิจสุขภาพและหลักประกันสุขภาพ สำนักปลัดกระทรวงสาธารณสุข เป็นผู้รับผิดชอบในการบริหารจัดการกองทุนผู้ประกันตนต่างด้าว</p>
International Organization for Migration - IOM	<p>องค์การระหว่างประเทศเพื่อการโยกย้ายถิ่นฐาน เป็นองค์กรนำระหว่างรัฐบาลในด้านของการย้ายถิ่น และทำงานอย่างใกล้ชิดกับภาครัฐ ระหว่างรัฐ และ องค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs)</p>
International Labor Organization - ILO	<p>องค์การแรงงานระหว่างประเทศ มีภารกิจหลักในการช่วยเหลือผู้ใช้แรงงานทั่วโลกให้ได้รับความยุติธรรมจากสังคม ให้มีชีวิต และสภาพการทำงานที่ดีขึ้น</p>
World Health Organization - WHO	<p>องค์การอนามัยโลก เป็นทบวงการชำนัญพิเศษของสหประชาชาติ ซึ่งรับผิดชอบการประสานงานด้านสาธารณสุขระหว่างประเทศ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ เพื่อส่งเสริมสุขภาพอนามัยของทุกคน</p>